

Problematisk er det at skulle skrive en sådan totalhistorie. Det kræver af historikeren, at han ikke blot er godt inde i begivenhedshistorien, men også har et godt materialekendskab, når det strukturhistoriske underlag skal støbes. Bradford Burns, der i latinamerikansk historiografi er en respekteret skikkelse, klarer opgaven mere end udmærket. Hvad man kan indvende mod hans gennemgang af Brasiliens historie er, at han næsten er alt for venlig. Sagen er jo den, at en syntetisk fremstilling som den foreliggende fra et anmeldersynspunkt er langt mere interessant, hvis den fremlægger problemerne på en ny og dristig måde eller hvis den er bygget op omkring et metodisk, pædagogisk (mere klodset udtrykt: et dannelsesmotiveret) eller historieteoretisk sigte. Det gør B. B. ikke. Han har bestræbt sig på at dele sol og vind lige; at harmonisere fortolkningerne med henblik på at skabe en så afbalanceret og ukritisabel eller snarere en så »redelig« historie som muligt. Derved får man kun antydningvis et begreb om de voldsomme stridigheder, der har udspillet sig i brasiliansk historiografi, og som i ikke få tilfælde er kommet op på politisk plan.

Ved at forlige de stridende synspunkter kommer han selv til i nogen grad at svæve over vandene. Ønsker man at søge ned under den oprørte overflade får man gode henvisninger i den kommenterede bibliografi, og må stille sig tilfreds med det, selv om man der ganske savner litteratur på fransk, tysk og spansk. Hvorfor har han ikke den med?

Mangler vil man altid kunne påpege i et værk af denne art. Personligt savnes jeg at få noget mere at vide om latifundismen og om raceblandingen. Hvad det sidste angår kan forfatteren ganske vist under henvisning til Mörner's 'Rasblandingens historia i Latinamerika' (A History of Race Mixture in Latin America) undskylde sig med, at man på det punkt er overordentlig slet stillet i forskningsmæssig henseende, ja at man vel næppe nok har formuleret indholdet og problemstillingerne i den disciplin, man kalder racehistorie endnu.

Bradford Burns' A History of Brasil er alt i alt en anbefalelses- og læseværdig grundbog, velegnet også til universitetsbrug, selvom forfatteren i nogen grad nægter os adgang til brasilhistorikerens værksted. *Bent Morillas*

Scavenius-slægtens stamfader og to af dens mænd. (Udsendt i 400 nummerede eksemplarer i anledning af 175-året for slægtens besiddelse af Klintholm. 1973. - 88 s, ill. + en løst indlagt oversigt over Klintholm historie 1798-1973. - 11 s.).

Foruden den løst indlagte oversigt over Klintholm historie 1798-1973 indeholder dette jubilæumsskrift tre biografiske afhandlinger, forfattet af tre arkivfolk med adgang til privatarkiverne.

Finn H. Lauridsen har (pp. 7-46) skrevet om den mand, der regnes for Scavenius-slægtens grundlægger, Jacob Brønnum Scavenius (1749-1820). I en levende, bredt anlagt, undertiden anekdotisk form skildres denne nabobs færden fra den beskedne start i Ålborg latinskole over tjenesten i Asiatisk Kompagni til hans livsbanes højdepunkt som »klintekonge«. Det er lykkedes forfatteren at korrigere visse data og kaste lys over nogle dunkle forhold; men i det interessante spørgsmål, hvorledes Scavenius erhvervede sine to tønder

guld ude i Indien, når han ikke stort længere end sine forgængere. – I bestræbelserne for at levendegøre skildringen er der løbet forfatteren nogle sproglige »tudser« i pennen (pp. 7, 8, 9, 13 og 25). Ingen af disse er direkte meningsforstyrrende, men virker irriterende på læseren.

Sigurd Rambusch har (pp. 47–66) beskæftiget sig med stamfaderens barnebarn, kultusminister i Estrups regering 1880–91, Jacob Scavenius (1838–1915). Dette arbejde, der understreger det urolige i Jacob Scavenius' personlighed, kaster desuden et interessant sidelys ind over forfatningskampen og Estrup, hvis forhold til Scavenius trods slægtskabet var særdeles formelt.

I Johan Hvidtfeldts sikkert tegnede rids af udenrigsminister Erik Scavenius (1877–1962) begrundes og videreføres den nyvurdering af Erik Scavenius' politik – især under den tyske besættelse – der i nogle år har været undervejs, og som nu har nået sit foreløbige højdepunkt i Viggo Sjøqvists store biografi. – Der lang vej mellem efterkrigsårenes hadske angreb på Scavenius' person og politik og Hvidtfeldts forsigtige konklusion (p. 88): »Ingen vil kunne nægte, at de to mænd – kongen og hans udenrigsminister – hovedaktørerne under to verdenskrige, havde ydet deres land store tjenester i de vanskelige år«.

Knud J. V. Jespersen

Gunilla Ingmar: Monopol på nyheter. Ekonomiska och politiska aspekter på svenska och internationella nyhetsbyråers verksamhet 1870–1919. Studia Historica Upsaliensia LII. Uppsala 1973. 240 s.

Nyhedsbureauerne spiller indirekte en betydningsfuld opinionsdannende rolle i det moderne samfund. Alligevel er deres virksomhed og struktur kun lidt udforsket. Gunnilla Ingmars disputats er et længe savnet bidrag til belysning af forholdet mellem de store europæiske nyhedsbureauer og et mindre nationalt nyhedsbureau – i dette tilfælde Svenska Telegrambyrå, det nuværende Tidningarnas Telegrambyrås forgænger.

Fremstillingen lægger hovedvægten på de økonomiske og politiske faktorer, der påvirkede nyhedsbureauernes virksomhed i perioden 1870–1919. I dette tidsrum udvikledes et samarbejde mellem de tre store europæiske nyhedsbureauer Havas i Paris, Reuter i London og Wolff i Berlin. Det kodificeredes fra 1870 i en række store kartelaftaler, der skabte det »monopol på nyheder«, der er bogens bærende tema. Skildringen af de internationalt arbejdende nyhedsbureauer sættes i relation til den svenske nyhedsbureauvirksomhed under Første Verdenskrig og de krigsførende magters forsøg på politiske indgreb for at styre nyhedsudbuddet. Specielt analyserer Gunilla Ingmar den tyske pressepolitik under Bismarck og den tyske udenrigsledelses informationspolitik under Første Verdenskrig.

Disputatsen afslører, at det var de løbende driftsudgifter, først og fremmest i form af høje transmissionsafgifter, der drev de store europæiske bureauer sammen i kartelarbejdet – trods politiske modsætninger mellem deres respektive lande. Samarbejdet indebar, at de for at udelukke omkostningskrævende konkurrence opdelte det internationale nyhedsmarked mellem sig i territorier, hvorfra hvert bureau havde monopol på nyhedsdistribution. Nyhedsbureauer-